

Matkailututkimus 11: 2, 123–126
(2015)

©Suomen matkailututkimuksen seura

Puheenvuoroja

Onko tutkimustiedosta hyötyä suomalaisille luontomatkailualan yrityksille?

Annukka Leppänen

*Lapin yliopisto, Matkailualan tutkimus-
ja koulutusinstituutti (MTI)*

Puheenvuoro pohjautuu Lapin yliopistossa keväällä 2014 valmistuneeseen pro gradu -tutkielmaani *Matkailualan tutkimustiedon hyödyntäminen suomalaisessa luontomatkailun yritystoiminnassa*.

Matkailu on monimuotoinen globaali toimiala, jonka kaikki osapuolet tarvitsevat tietoa toimiakseen. Kuluttajat tekevät ostopäätökset saamansa tiedon perusteella. Matkailuyritykset puolestaan tarvitsevat tietoa esimerkiksi kuluttajakäyttäytymisestä ja markkinoinnista onnistuakseen myymään tuotteita oikeille kuluttajaryhmille oikealla tavalla. Tiedon avulla yrittäjien on mahdollista pysyä mukana alan muutoksessa ja kehityksessä. Yritykset tarvitsevat jatkuvaa informaatiota toimialastaan ja toimintaympäristöstään pystyäkseen toimimaan kannattavasti. Ajankohtaisen tiedon voi sanoa olevan yrityksille elintärkeää.

Tutkimustiedon hyödyntämistä on tutkittu tieteen kentällä jo pidemmän aikaa (esim. Cherney, Head, Boreham, Povey & Ferguson, 2013; Hills & Maitland, 2013; Jussila, 2012; Lampinen, 1985; Weiss, 1979). On kuitenkin hyvin vähän tietoa siitä, miten matkailualan tutkimustietoa käytetään Suomessa. Tutkimuksellani pyrin osoittain paikkaamaan tätä tiedon puutetta selvittämällä matkailualan tutkimustiedon käytön tarvetta ja muotoja luontomatkailualan yrityksissä. Tutkimuksellinen kiinnostukseni kohdistui luontomatkailuyrittäjien näkemyksiin matkailualan tutkimustiedon saatavuudesta, tiedon käytöstä osana alan liiketoimintaa ja tiedon hyödyllisyydestä. Tutkimuksen teoreettisena viitekehystenä oli Weissin (1979) esittämä malli tutkimustiedon hyödyntämisestä, jossa hän erottelee yhteiskuntatieteellisen tutkimustiedon hyödyntämiselle seitsemän eri käyttötarkoitusta: tieto-orientoitunut käyttö, ongelman ratkaisu, osallistuva käyttö, poliittinen käyttö, taktinen käyttö, valistuksellinen käyttö ja tutkimus osana tiedontuottamista (Weiss, 1979, suomennokset Jussilan, 2012, s. 21).

Tutkimukseni oli lähtökohdiltaan kvantitatiivinen otantatutkimus, jonka perusjoukoksi valittiin Suomen luontomatkailuyrittäjät. Aineisto kerättiin sähköpostitse verkkokyselyn avulla, joka toteutettiin Webropol-ohjelmalla. Kysely saavutti 301 yritystä, joista 57 (19 %) vastasi siihen. Strukturoitujen kysymysten lisäksi kyselyyn sisältyi avoimia kysymyksiä, joiden vastaukset analysoitiin kvalitatiivista sisälönanalyysiä käyttäen. Suurin osa vastanneista yrityksistä oli mikroyrityksiä, jotka työllistivät kokoaikaisesti 1–5 henkeä. Useimpien yritysten ydinliiketoimintaa olivat ohjelma- ja majoituspalvelut, mutta yritysten kokonaispalvelutarjontaan kuului usein monenlaisia muitakin palveluja.

Löydetäänkö tutkimustieto ja onko siitä hyötyä?

Tutkimani luontomatkailualan yritykset käyttivät tutkimustietoa kaiken kaikkiaan melko vähän. Eniten käytettiin matkailun ja markkinoinnin alojen tutkimustietoa. Muiden alojen (johtamisen, teknisen, talousalan tai muiden alojen) tutkimustiedon käyttö oli vielä vähäisempää. Suurin osa vastaajista kertoi kylläkin käyttävänsä työssään matkailualan tutkimustietoa, mutta useimmat hyödynsivät sitä vain harvoin tai melko harvoin, eivätkä he kokeneet, että tiedon käyttö olisi lisääntynyt heidän työssään. Yhdeksi syyksi vähäiseen tiedon käyttöön mainittiin oman yritystoiminnan pienimuotoisuus. Lisäksi tutkimustiedon koettiin olevan alalla yleistä tietoa eikä sen koettu antavan mitään uutta. Uusista tutkimuksista ei myöskään aina ollut tietoa tai yrityksissä ei ollut aikaa eikä viitseliäisyyttä lukea tutkimuksia.

Weiss (1979) toi esille haasteen tiedon löytymisestä, saatavuudesta ja saavuttamisesta käyttäjän ja tiedon välillä. Hänen mukaansa tiedon hyödyntäminen ja käyttö on suuresti riippuvainen siitä, löytääkö oikea tieto oikeaan aikaan oikean käyttäjän. (Weiss, 1979, s. 426–431.) Omat tulokseni tukevat tätä näkemystä. Tutkimustiedon hyödyntämistä voitaisiin lisätä parantamalla tiedon saatavuutta, näkyvyyttä ja sovellettavuutta. Helpottamalla tiedon löytymistä tutkimustieto saataisiin suuremman käyttäjämäärän tietoon ja hyödynnettäväksi. Yli puolet vastaajista kertoi tutkimustiedon olevan – silloin kun sitä käytetään – kaikkien yrityksessä työskentelevien hyödynnettävissä. Tutkimukset voisivat saavuttaa isonkin lukijakunnan, jos niitä saataisiin ”sisään” yrityksiin.

Yrittäjät kertoivat saavansa tutkimustietoa pääosin median (sanomalehtien, radion ja television), internetin ja seminaarien välityksellä. Myös Weiss (1979, s. 430) toi esiin median roolin tutkimustiedon löydettävyyttä ja kiinnostavuutta lisäävänä tekijänä. Vaikka internet on yleinen kanava tutkimustiedon saannissa, yrittäjien omassanisissa kommentteissa internetin rooli ei tullut esiin kovin vahvasti. Sen sijaan yrittäjät puhuivat yleisemmin tiedon paremmasta saatavuudesta ja löydettävyydestä. Oli myös mainintoja siitä, että tutkimustietoa olisi hyvä olla saatavilla muuallakin kuin internetissä.

Kun yrittäjiltä tiedusteltiin, onko matkailualan tutkimustiedosta heidän mielestään hyötyä liiketoiminnassa, vastaukset jakautuivat hyvin tasaisesti myönteisiin ja kielteisiin. Asioita, joissa tutkimustiedosta koettiin olevan hyötyä, olivat seuraavat: markkinointi, myynti, budjetointi, investoinnit, toiminnan kehittäminen, hinnoittelu, laatu, yhteistyöverkostot, sopimukset, koulutustilaisuudet, seminaarit, päätöksenteko

sekä asiakkaiden tarpeiden ja alan trendien kartoittaminen. Periaatteessa yrittäjät siis näkivät tutkimusten hyödyt varsin laaja-alaisesti. Mutta myös ongelmakohtia tiedon hyödyntämisessä mainittiin runsaasti. Niihin kuuluivat esimerkiksi tiedon puutteellisuus, muokkaus, suodatus ja vääristyminen. Koettiin myös, että tutkimustiedon hyödyntäminen on vaikeaa – tiedon soveltaminen vaatii sekä taitoa että kokemusta. Internet on helpottanut tutkimusten saavutettavuutta, mutta toisaalta osa yrittäjistä koki internetin rajoittavaksi tekijäksi, koska tutkimustieto on usein saatavilla vain internetissä ja monesti myös tutkimusprosessi toteutetaan ja tutkijat toimivat internetin välityksellä. Alan tutkimustiedon hyödynnettävyyttä vähentävät myös tutkimusaiheiden samankaltaisuus sekä käytännön sovellusten ja case-tutkimusten vähäinen määrä.

Millaista tietoa yritykset kaipaavat?

Tieteellinen tutkimus ja sen hyödyntäminen on aina sidoksissa tiettyyn aikaan, paikkaan ja yhteiskuntaan (ks. Weiss, 1979, s. 430). Tämä näkyy luontomatkailuyrittäjien toiveena matkailualan trendeihin ja ajankohtaisiin asioihin liittyvistä tutkimuksista. Tässä onkin yksi varteenotettava näkökulma matkailualan tutkimusta tekeville. Tosin ajankohtaisuusvaatimusta voi olla vaikea täyttää, kun kyse on nopeasti muuttuvista trendeistä ja ilmiöistä. Voisikin olla tarpeen tehdä enemmän nopeita analyysyjä ja raportteja syväluotaavien tutkimusten lisäksi. Tutkimuksista voisi myös esittää alustavia väliraportteja, jolloin yrittäjät saisivat käyttöönsä ajankohtaisempaa tietoa. Tutkimuksessani kävi myös ilmi, että liian monipuolinen tieto voi olla yritysten käyttötärpeisiin hankalaa, koska sen soveltaminen käytäntöön ei välttämättä ole helppoa.

Yrittäjät kertoivat käyttävänsä matkailualan tutkimustietoa hyväksi käytännön sovelluksia pohtiessaan, ongelmanratkaisussa ja päätöksenteon tukena. Kiinnostava havainto oli se, että tiedon käytettävyys koettiin suuremmaksi silloin, kun sen avulla voitiin havaita uusia ongelmia. Yrittäjät eivät siis odota tutkimuksilta pelkästään ratkaisuja jo tiedossa oleviin ongelmiin vaan arvostavat myös sellaisia tutkimuksia, jotka auttavat havaitsemaan ongelmakohtia.

Kyselyn loppupuolella yrityksiltä tiedusteltiin vielä avoimella kysymyksellä, mitä muutoksia matkailualan tutkimuskentällä pitäisi tapahtua, jotta tutkimustieto palvelisi paremmin alan liiketoimintaa. Näissäkin vastauksissa tuli esiin tutkimustiedon helpompi käytettävyys: saatavuus, näkyvyys ja löydettävyys sekä tutkimuksista tiedottaminen. Tutkimusten pätevyyteen, luotettavuuteen ja puolueettomuuteen toivottiin kiinnitettävän nykyistä enemmän huomiota. Myös toive nykyistä tarkemmista ja ajankohtaisemmista tilastoista ja raporteista tuli esiin. Tutkijoilta toivottiin ammatimaisuuden lisäksi käytännön kokemusta matkailualan liiketoiminnasta. Samaan suuntaan viittasi toive yrittäjien näkökulman huomioimisesta ja yrityslähtöisistä tutkimuksista.

Mitä tästä opimme?

Tutkimistani, pääosin hyvin pienistä luontomatkailualan yrityksistä vain noin joka kolmas kertoi tuottavansa itse tutkimuksia omiin tarpeisiin. Pääsääntöisesti tutkimustietoa siis haetaan valmiista tutkimuksista. Kovin usein matkailualan tutkimustietoa ei näissä yrityksissä kuitenkaan toistaiseksi käytetä eikä tiedon käytössä ole nähtävissä kasvavaa suuntausta. Näin siitä huolimatta, että tutkimustieto nähdään periaatteessa monin tavoin hyödylliseksi ja tutkimustieto voi auttaa yrittäjiä pysymään ajan tasalla. Tutkimustiedon käytettävyyden ongelmia voitaisiin ratkaista tarjoamalla tiivistetympää tietoa sekä parantamalla tiedon saatavuutta ja löydettävyyttä. Esimerkiksi tutkimustiedon esilläolo internetissä ei takaa sitä, että tieto saavuttaa sen yrittäjän, jolle juuri kyseisestä tiedosta olisi hyötyä. Yksi syy tutkimustiedon käyttämättömyyteen on yrittäjien ajan sekä kiinnostuksen puute. Tähän tutkimuspiireissä tuskin voidaan vaikuttaa muuten kuin tekemällä hyvää tutkimusta, josta yrittäjät kokevat olevan heille todellista hyötyä.

Lähteet

- Cherney, A., Head, B., Boreham, O., Povey, J. & Ferguson, M. (2013). Research utilization in the social sciences: A comparison of five academic disciplines in Australia. *Science Communication*, 35, 780–809.
- Hills, L. & Maitland, A. (2013). Research-based knowledge utilization in a community sport evaluation: A case study. *International Journal of Public Sector Management*, 27, 165–172.
- Jussila, H. (2012). *Päätöksenteon tukena vai hyllyssä pölyttymässä? Sosiaalipoliittisen tutkimustiedon käyttö eduskuntatyössä.* (Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 121.) Kelan tutkimusosasto. Helsinki.
- Lampinen, O. (1985). *Yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen hyödyntäminen poliittis-hallinnollisessa päätöksenteossa.* (Suomen Akatemian julkaisuja 6/1985.) Helsinki.
- Weiss, C. (1979). The many meanings of research utilization. *Public Administration Review*, 39, 426–431. Haettu osoitteesta: http://www.ualberta.ca/~dcl3/KT/Public%20Administration%20Review_Weiss_The%20many%20meanings%20of%20research_1979.pdf